

Европейски съюз

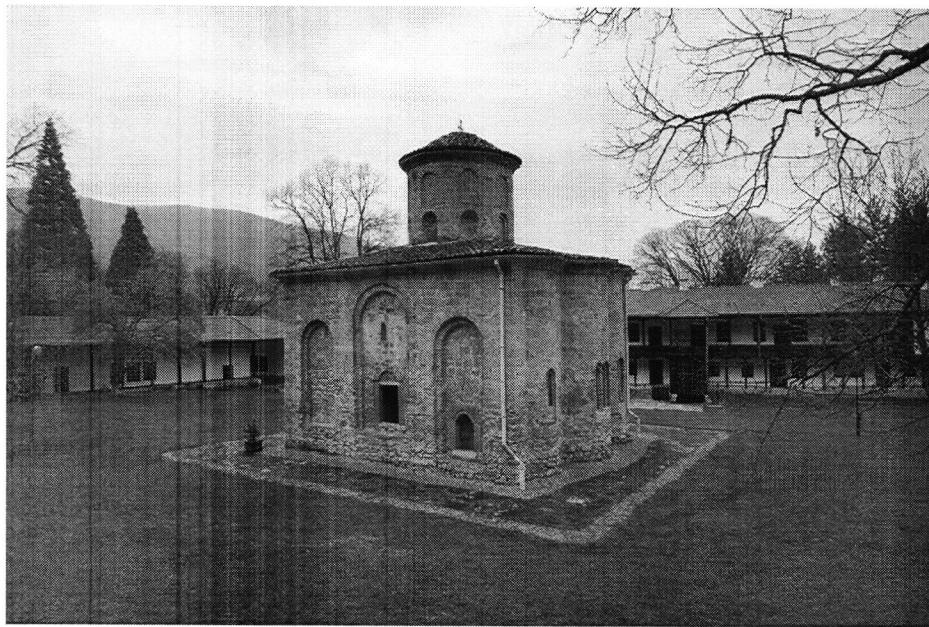
ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЗЕМЕН 2014-2020 г.

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ.....	5
I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА	11
II. СЪСТОЯНИЕ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА.....	21
III. РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНАТА СФЕРА И ЧОВЕШКИЯ РЕСУРС.....	30
3.1. ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА НАСЕЛЕНИЕТО	
3.2. СОЦИАЛНА СФЕРА	
IV. ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА.....	56
V. СЕЛИЩНА СТРУКТУРА И УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ЗЕМЕН.....	60
VI. ЕКОЛОГИЯ.....	68
VII. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ.....	76
VIII. SWOT АНАЛИЗ.....	79
IX. ВИЗИЯ, ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЗЕМЕН ЗА ПЕРИОДА 2014-2020г.....	82
X. ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА, ОБОБЩАВАЩА НЕОБХОДИМИТЕ РЕСУРСИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЗЕМЕН 2014-2020 Г.....	100
XI. ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕТО И ОЦЕНКАТА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ.....	103
XII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ПО НАБЛЮДЕНИЕТО, ОЦЕНКАТА И АКТУАЛИЗАЦИЯТА.....	107
XIII. ОПИСАНИЕ НА НЕОБХОДИМИТЕ ДЕЙСТВИЯ ЗА ПРИЛАГАНЕ ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ.....	111
XIV. РАЗРАБОТВАНЕ НА ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ, С КОЯТО СЕ КОНКРЕТИЗИРАТ ПРОЕКТИТЕ ЗА НЕГОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ, СЪОТВЕТНИТЕ ФИНАНСОВИ РЕСУРСИ И ЗВЕНАТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТИТЕ.....	114

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170 / 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

XV. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И ЗА АДАПТАЦИЯТА КЪМ ВЕЧЕ НАСТЬПИЛите ПРОМЕНИ.....144

СЪКРАЩЕНИЯ

АД – Акционерно дружество

АМ – Автомагистрала

АСП – Агенция за социално подпомагане

БВП – Брутен вътрешен продукт

БДС – Брутна добавена стойност

В и К – Водоснабдяване и канализация

ГИС – Географски информационни системи

ГПСОВ – Градска пречиствателна станция за отпадни води

ГТ – Горски територии

ДВ – Държавен вестник

ЕАД – Еднолично акционерно дружество

ЕО – Европейска общност

ЕООД – Еднолично дружество с ограничена отговорност

ЕС – Европейски съюз

ЕТ – Едноличен търговец

ЕТК – Европейски транспортен коридор

ЗАТУРБ – Закон за административно-териториално устройство на Република България

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ЗКН – Закон за културното наследство

МЗГ – Министерство на земеделието и горите

МЗХ – Министерство на земеделието и храните

МОМН – Министерство на образованието, младежта и науката

МОСВ – Министерство на околната среда и водите

МСП – Малки и средни предприятия

НАТУРА - Европейка екологична мрежа

НИНКН - Национален институт за недвижимо културно наследство

НИРД - Научноизследователска и развойна дейност

НКПР – Национална концепция за пространствено развитие

НП – Национален парк

НПО – Неправителствена организация

НСИ – Национален статистически институт

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинският план за развитие на община Земен за периода 2014 -2020 г. е документ за стратегическо планиране на устойчиво интегрирано развитие на територията на общината, който се разработва в съответствие с предвижданията на Областната стратегия за развитие на област Перник за периода 2014 -2020 г.

Общинският план за развитие определя средносрочните цели и приоритети за развитие, като се отчитат специфичните характеристики и потенциалът на общината, от една страна, и стратегическите насоки за разработване на целите и приоритетите на общинските планове за развитие, съдържащи се в съответната областна стратегия за развитие за периода до 2020 г., от друга страна.

Използваният подход, методите и принципите при разработването на общинския план за развитие /ОПР/ гарантират, че стратегическият документ е в съответствие с нормативните изисквания в областта на регионалното развитие, както и с определените национални и регионални цели и приоритети на развитието в България. Освен това планът е съобразен със специфичните условия, ред и изисквания за прилагане на нормативните документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство, опазването на околната среда, кадастъра и имотния регистър за територията на общината.

Общинският план за развитие на община Земен като стратегически документ обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети за постигане на стратегически цели, свързани общо от стремежа към по-висок жизнен стандарт на хората в общината и устойчиво развитие.

Съответствието на общинския план за развитие с изискванията, залегнали в стратегическите насоки и законодателството на ЕС в областта на регионалната политика, се отнася до това, в каква степен плановият документ, разработен и прилаган на местно ниво, отразява общия европейски контекст на политиката за балансирано и

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

устойчиво развитие на регионите и местните общности в ЕС. Най-общо стратегическите цели на тази политика са насочени към намаляване на икономическите, социалните и териториалните неравновесия и подобряване на жизнения стандарт. Освен по отношение хармонизацията на целите и приоритетите в контекста на регионалната политика на ЕС, съответствие е необходимо да се търси и по отношение на методите за управление, наблюдение и оценка в процеса на разработване и изпълнение на общинския план за развитие. Така например, биха могли да се използват утвърдените в европейската практика инструменти за определяне на физически и финансови индикатори за отчитане на постигнатите резултати и въздействие от прилагането на мерките и проектите в рамките на общинския план за развитие. Формите за предоставяне на информация и публичност, относно приемането и изпълнението на плана, както и за работа с партньорите в областта на интегрираното устойчиво местно развитие, също така биха могли да се използват ефективно.

Законодателната рамка въвежда задължителното изискване за съгласуваността на основните стратегически документи на европейско, национално и областно ниво.

Стратегия Европа 2020

„Европа 2020“ е десетгодишната стратегия за растеж на ЕС. Нейната цел не се ограничава с преодоляването на кризата, която продължава да засяга много от нашите икономики. Целта на стратегията е да се отстранят недостатъците на нашия модел на растеж и да се създадат условия за различен тип растеж – по-интелигентен, по-устойчив и по-приобщаващ.

Определени са пет основни цели, които ЕС трябва да постигне преди края на десетилетието. Те са в сферата на заетостта; образованието; научните изследвания и иновациите; социалното приобщаване и намаляването на бедността и климата / енергетиката.

Стратегията включва седем водещи инициативи, предоставящи рамка, чрез която ЕС и националните власти взаимно поддържат усилията си в области,

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период“, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

подкрепящи приоритетите на „Европа 2020“ – като иновации, цифрова икономика, заетост, младеж, промишлена политика, бедност и ефективно използване на ресурсите.

„Европа 2020“ ще има успех само ако бъдат положени решителни и целенасочени усилия както на равнище ЕС, така и на национално равнище. На равнище ЕС се вземат важни решения за завършване на изграждането на единния пазар на услуги, енергия и цифрови продукти и за инвестиции в основни трансгранични връзки. На национално равнище трябва да бъдат премахнати много препятствия пред конкуренцията и създаването на работни места. Тези усилия ще имат желаното въздействие върху растежа и работните места само, ако са съвместни и координирани.

Българското правителство предвижда увеличение на заетостта на населението между 20 и 64 години от 63 % през 2012 г. (според данни на Евростат) до 76 %. Екологичните цели на националното ни развитие са намаляване на емисиите на парникови газове с 20 % спрямо 1990, 16% относителен дял на енергията от възобновяеми източници от крайното брутно енергийно потребление, подобряване на енергийната ефективност с 25 % и намаляване на енергийната интензивност на БВП с 50 % до 2020 г. В социалната сфера, преждевременно напусналите училища трябва да бъдат снижени до 11 %, докато дела на лицата с висше образование на възраст между 30 и 34 години следва да стане 36 %.

Националната програма за развитие: България 2020

Националната програма за развитие: България 2020 (НПР БГ2020) е водещият стратегически и програмен документ, който конкретизира целите на политиките за развитие на страната до 2020 г. Визията, целите и приоритетите на НПР БГ2020 са дефинирани на базата на изгoten за целта социално-икономически анализ, както и на получените становища в рамките на публичните дискусии на всеки един етап от изработването на документа. Формулираните цели на правителствените политики ще осигурят постигането на ускорен икономически растеж и повишаване на жизнения стандарт на българските граждани в средносрочен и дългосрочен план.

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период“, в изпълнение на Договор № 13-13-170 / 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

НПР БГ2020 е документ за националните решения за растеж. Той е в съответствие с ангажиментите на България на европейско и международно ниво, но въпълъща стремежа на държавата за избор на национален път за напредък.

НПР БГ2020 проследява актуалното състояние на факторите за икономическо развитие и се стреми към равностойно разглеждане, но и приоритетно фокусиране на някои от тях. Идентифицирани са следните основни фактори – човешки капитал, заетост, физически капитал, инфраструктура, технологии и информационни системи.

На основата на проведените социално-икономически анализи и финансови прогнози, НПР БГ2020 мотивира своите визия, три стратегически цели и осем приоритета. Предложениета поставят акцент върху развитието на образоването и здравеопазването, достигане до по-високи равнища на заетостта, инфраструктурни подобрения, приложение на иновативни подходи в икономиката, възстановяване на аграрния сектор.

Национална стратегия за регионално развитие

Националната стратегия за регионално развитие (НСРР) е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на балансирано и устойчиво развитие на районите на страната и за преодоляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните различия/неравенства в контекста на общоевропейската политика за сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

НСРР определя дългосрочните цели и приоритети на политиката за регионално развитие, която има интегрален характер, дава възможност за координация на секторните политики на територията и съдейства за тяхното синхронизиране.

НСРР играе важна роля за постигане на съответствие и взаимно допълване между целите и приоритетите на политиката за регионално развитие и секторните политики и стратегии, които спомагат за балансирано развитие на районите.

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период“, в изпълнение на Договор № 13-13-170 / 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Национална концепция за пространствено развитие

Националната концепция за пространствено развитие (НКПР) е средносрочен стратегически документ, който дава насоките за устройство, управление и опазване на националната територия и акватория и създава предпоставки за пространствено ориентиране и координиране на секторните политики. Заедно с Националната стратегия за регионално развитие 2012 – 2022 г. тя е основен документ в най-новото ни законодателство и дългоочакван инструмент за интегрирано планиране и устойчиво пространствено, икономическо и социално развитие.

НКПР изтъква важността на успешната териториална интеграция на страната ни в европейското пространство чрез развитието на български транспортни, екологични и културни оси и свързването им с международни коридори. Акцент се поставя върху постигането и поддържането на умерено полисентричната мрежа от градове, предпоставка за по-балансирано териториално развитие и съживяване на селските и периферните райони.

Областна стратегия за развитие на област Перник

Общинският план е в пряка йерархична зависимост от Областната стратегия за развитие. Областна стратегия за развитие (ОСР) на област Перник за периода 2014-2020 г. е средносрочен документ за стратегическо планиране на регионалното развитие, с който се определят целите и приоритетите за устойчиво интегрирано регионално развитие, като се отчитат специфичните характеристики и потенциала на областта. Формулирани са и необходимите нови цели и приоритети в синхрон с националните действия по приложението на стратегия „Европа 2020“. Неразделна част от ОСР е и индикативният разчет на необходимите финансови средства за реализиране на ОСР, изпълняващ ролята на финансова рамка за Общинския план за развитие на община Земен.

При разработването на ОПР на община Земен за периода 2014-2020 г. бяха съобразени и следните насоки и изисквания:

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период“, в изпълнение на Договор № 13-13-170 / 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Съответствие на плана с принципите и правилата за прилагане на структурните инструменти в областта на регионалната политика на ЕС;
- Координация и съгласуваност с европейските, националните и местните политики за конкуренция, опазване и подобряване на околната среда и равните възможности;
- Осигуряване на информация и публичност на процесите на планиране и програмиране, финансиране, изпълнение, наблюдение и оценка в областта на интегрираното регионално и местно развитие;
- Методологическите работни документи на ЕК за използване на индикатори и извършване на оценки;
- Спазването на принципа на съфинансиране и допълняемост на местните собствени финансови ресурси за развитие със средства от държавния бюджет, фондовете на ЕС и други публични и частни източници.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

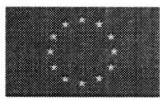

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА

1.1. Географско положение

Община Земен е разположена в югозападните части на Пернишка област. Повече от половината от територията ѝ се намира в областта Краище. Територията на общината е разположена в планинската и полупланинска част на Югозападна България и граничи на юг с Община Кюстендил, на запад – с Община Трекляно, на северозапад – с Община Трън, на север – с Община Ковачевци и на изток – с Община Радомир. Община Земен е отдалечена на 40 км от областния град Перник, на 70 км от столицата и се намира на 40 км от град Кюстендил. Площта на общината е 253 900 дка. В нея се включват 18 населени места- общинският център град Земен и 17 села.

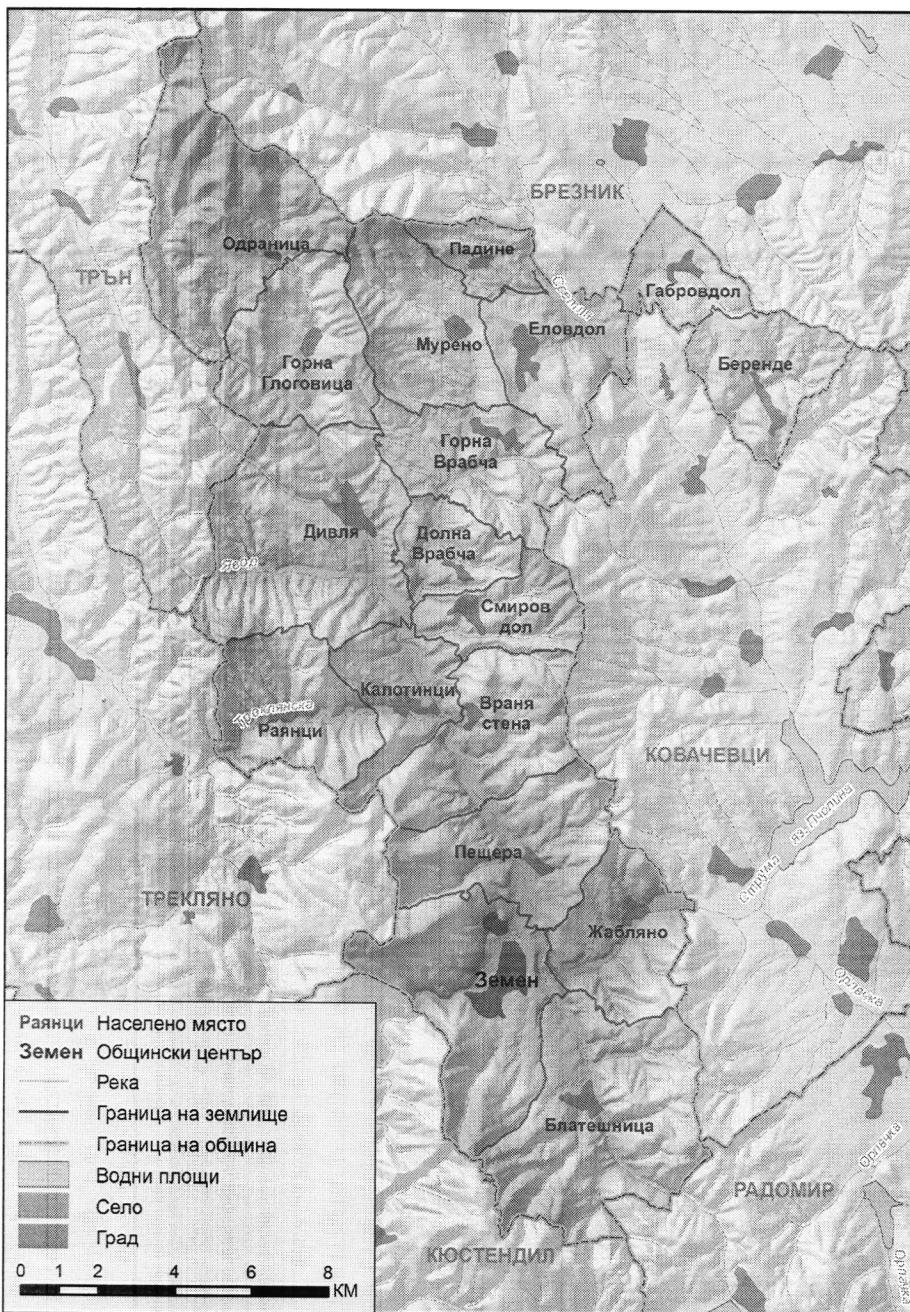
Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Карта №1 Географско положение и граници на община Земен

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170 / 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

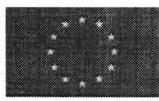

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Табл.1 Територии и тяхната площ в общината (кв.км)

Обща територия	253,9
Земеделски земи	97,5
Обработвани площи	55,8
Поливни площи	0,3
Горски територии	138,5
Населени места и урбанизирани територии	9,2
Водни площи	2,5
Полезни изкопаеми	4,6
Транспортна инфраструктура	1,3

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

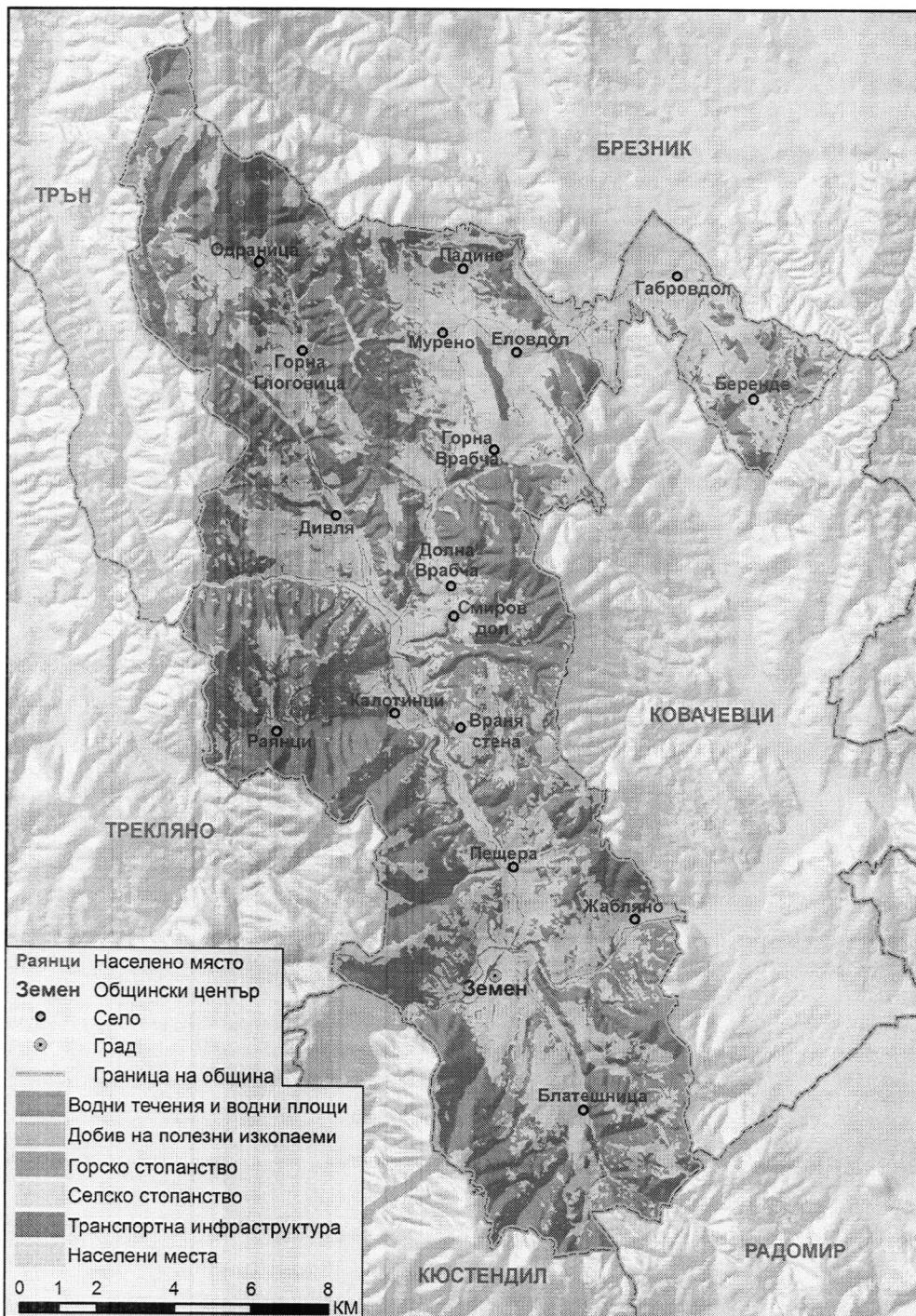
Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Карта № 2 Баланс на територията

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170 / 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

На територията на днешното селище са намерени много следи и доказателства за съществуването и обитанието на различни племена и народи, но информацията е недостатъчна, за да бъдат направени конкретни и ясни изводи за произхода и начина им на живот.

Има различни сведения за присъствието на тракийски племена в Земенско, някои, от които монети, оброчни площи на тракийски конници, накити и керамични съдове. По време на късната античност /II - IV век след Христа/ римляните основават тук система от селища, в които населението предимно е било заето със земеделие, винарство и обработка на злато. Намерени са останки от римски крепости и различни съдове и площи, посветени на римски божества. В карта на Велбъждска област от Средновековието е означено на територията на гр.Земен селище с името „Белован”.

Красотата на тези земи не остава незабелязана и е описвана дори в литературата. За пръв път чешкият географ Костантин Иречек, в своето произведение „Пътуване до България” описва крепостта Земънград, която се намирала в Струмския пролом (в преддверието на Велбъжд). Географът описва Земенския пролом като неповторимо красив: :,... Тук се отвори великолепен скалист амфитеатър – пише Иречек,- по чиито склонове пак не липсаха многобройни малки пещери. От десния бряг излиза към югоизток дълъг каменист издатък и накрая му, около 100м. над повърхността на Струма, се белеят върху една мъчно достъпна чука каменни основи на просторно градище. Казват му Земенско кале, целият този непроходим край в теснините на Струма от Белово до Ръждавица се нарича от населението Земен. Това е Земънград, по-често споменаван в южнославянските паметници от XII-XIV век. На запад крепостната стена се спуска много стръмно към реката...”/Пътуване по България, К. Иречек/.

По-късно градът е бил изправен пред борба с османските завоеватели и така през 1385г. той е бил напълно разрушен и заличен от картата. Останала само една махала в Земенския пролом – Земенската, която през всичките години на турското владичество се е запазила и до днес. Наследник на града Земънград е новият Земен.

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

По време на турското робство, проломът на Струма между Земен и Раждавица губи своето военно-стратегическо значение, но се превръща в основен път за хора и стоки. Хората от селището Белово били задължени да оказват съдействие на постовете за охрана в пролома. Съществува вероятност селото да е било обезлюдено за известен период от време, факт, за който свидетелстват запустяването на средновековната църква и изоставянето на селското гробище около нея. След това постепенно по тези земи са се заселили нови хора. След освобождението на България, ситуацията в Белово се променила, турското население се изселило и вече свободните българи нямало на кого да доставят своята продукция. Селището се оказало изолирано от новия вече път Кюстендил - Радомир през Конявската планина. Преломен момент в развитието на селището Белово е построяването на железопътната гара в средата на неговото землище. След този момент започва оформянето и утвърждаването му като транспортен възел, макар и с регионално значение.

1.2. Релеф и геологически строеж

За община Земен е характерен предимно планинският релеф. Територията на общината е разположена в планинската и полупланинската част на Югозападна България. Землището ѝ е оградено от Риша планина (част от Конявска планина) на изток и юг, на запад граничи със Земенска планина, а на север с Рудина планина. Най-висок е връх Риш в едноименната планина – 1442м. Връх Тичък в Земенска планина е вторият по височина – 1294м. Средната надморска височина е 685м, която от своя страна благоприятства развитието на селско стопанство и дърводобив. Земенският пролом е една невероятна природна забележителност в долината на р. Струма. В землището на общината има 3 пещери и 2 водопада. Земенска планина е изградена от варовици, мергели и пясъчници. Широко разпространение имат и карстовите форми в планините Земенска и Конявска планина.

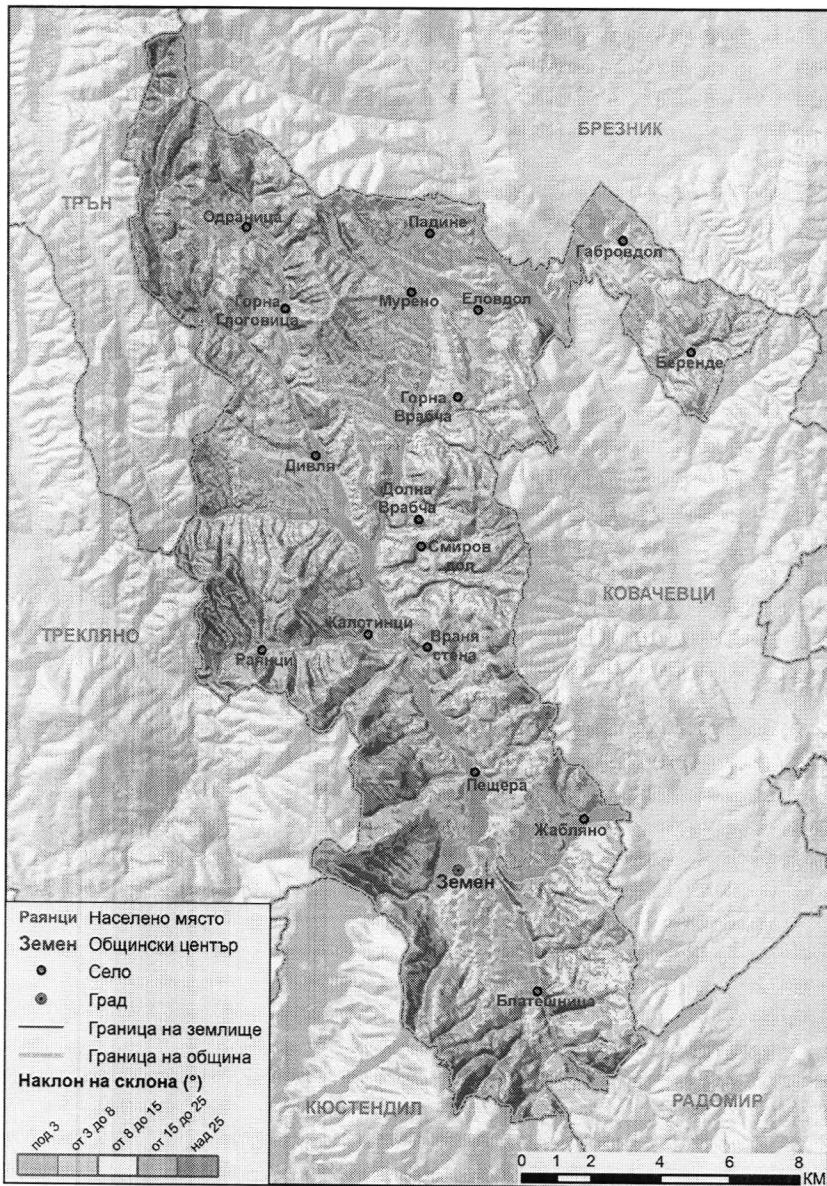
Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Карта № 3 Наклон на склона

1.3. Полезни изкопаеми

На територията на общината са широко разпространени нерудните полезни изкопаеми – варовици, глини, хума, бигор. По поречието на р. Струма и р. Треклянска са разкрити големи количества глина, които са подходящи за изработването на тухли и

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период“, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

други керамични изделия. В с. Елов дол има глинена мина, която не функционира от 1978г., но там има богато находище на барит, което предстои да бъде разработено.

1.4. Климат

Общината попада в границите на умереноконтиненталния климат, като някои райони на Краището са под влиянието на умереноконтинентален климат с планински характер. Голяма част от климата на Земен зависи от особеностите на температурните инверсии, характерни за високите западно-балкански котловинни полета. Проявяват се основно югозападни и северни ветрове.

1.5 Води

Общината е богата на водни ресурси, като през територията ѝ протичат реките: Струма, Треклянска, Дивлянска и Блатешничка. Тук има няколко микроязовира, две езера и много карстови извори. Река Струма преминава през няколко населени места на Общината, но водите ѝ са промишлено замърсени. Останалите водни басейни са с екологично чисти води.

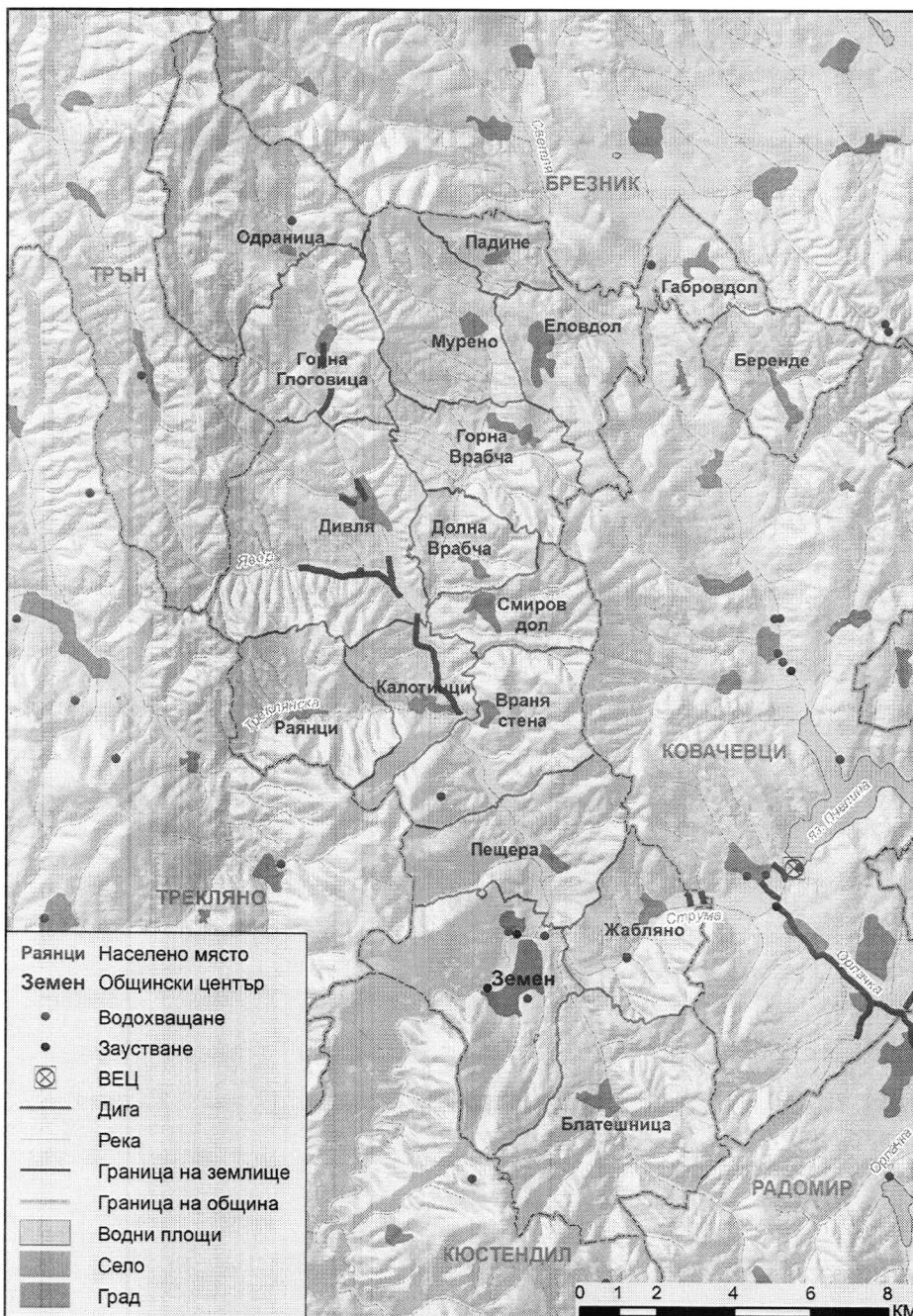
Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Карта № 4 Хидрографска мрежа

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170 / 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

1.6. Почви

Условията за почвообразуването в общината са обусловени от характера на климата, възрастта и особеностите на релефа, както и почвообразуващите скали. Разпространени са чернозем-смолници, които са 28% от обработваемата земя и канелено-горски почви, представлявайки 45 – 47% от цялата територия на общинските почви. Подходящи за отглеждане върху тези почви са пшеница, ръж, овес, картофи.

1.7. Растителност

Природният ландшафт до голяма степен е изменен от антропогенната дейност.

Растителната покривка е еднородна – предимно тревиста. В ниските земи, част от територията на общината се отглеждат предимно едногодишни селскостопански култури. По-високите части са заети от естествени ливади и пасища.

Във високите части (горски фонд и пасища) се срещат предимно храстите глог, шипка, дрян, къпина, трънка и др. Основни дървесни видове са дъб, бук, бял и черен бор, габър, клен, акация, липа и пр. Преобладават основно горите с издънков произход, разстроена структура и нисокачествена продуктивност. Около 20 – 22% от горския фонд се залесява, но горите се използват основно за дърводобив за огрев и целулоза.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

II. СЪСТОЯНИЕ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА

2.1. Обща характеристика на икономиката

Община Земен е малка община, разположена в приграничните райони на България, в района на Краище. От административна гледна точка, общината е част от област Перник, от Югозападния район от ниво 2. Географското положение на общината предопределя до голяма степен развитието на нейната икономика и социално-икономическите връзки, които тя осъществява. Близостта до границата със Сърбия и относителната близост до гр. София определят геополитическото положение на общината. Важно значение за развитието на икономиката на общината има железнодържавната гара, която минава през град Земен, и която в миналото е била предпоставка за формирането на града като транспортен и стопански възел. Общината попада в категорията изостанал селски и планински район.

Макроикономическата обстановка, в която се развива община Земен се определя до голяма степен от световната икономическа криза, която се отрази на всички икономически показатели и повлия върху без това крехкото състояние на българската икономика.

По отношение на Брутния вътрешен продукт на област Перник, след 2009 година се наблюдава тенденция на постепенно нарастване.

Европейски съюз

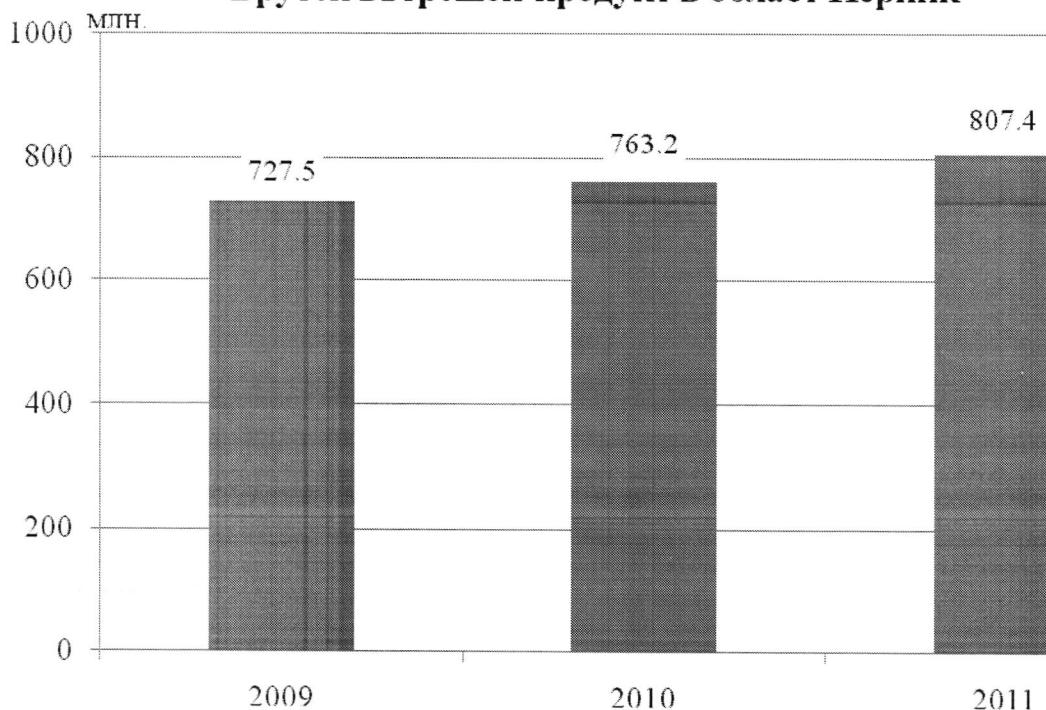

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Брутен вътрешен продукт в област Перник

Брутен вътрешен продукт в област Перник за периода 2009-2011 г. в млн лв.

Източник: НСИ

За 2011 година областта формира едва 2,2% от брутния вътрешен продукт на района, което се дължи на силното присъствие на област София (столица). Югозападният район е най-прогресивно развиващия се в България, като покрива 75% от средното за ЕС-27 за БВП на човек от населението.

В областта произведеният брутен вътрешен продукт на човек от населението за 2011 година е 6078,0, което спрямо другите области в района е по-високо само от това на област Кюстендил (6078 лв.).

Произвежданата БВП на човек на населението е 4 пъти по-ниско от това на София(столица).

Брутната добавена стойност бележи ръст от 11,8% за периода 2009-2011 година.

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170 / 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

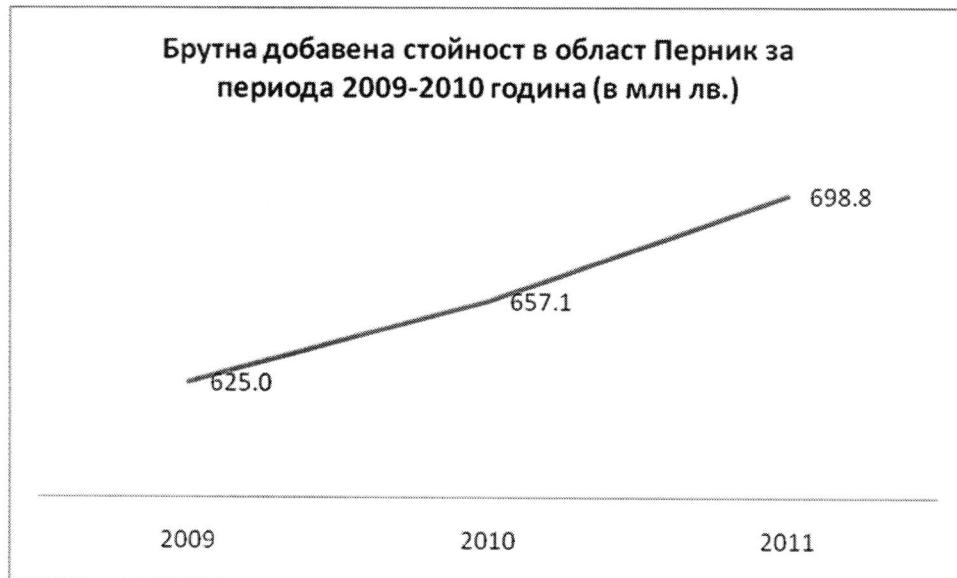
Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Брутна добавена стойност в област Перник за периода 2009-2010 година (в млн. лв.)

Източник: Районите, областите и общините на България 2012 г.

Тенденциите на нарастване на БВП отговарят на тези на нарастване на БД на областта. Разпределението на БДС по сектори разкрива икономическия профил на областта, като индустрията се оказва структуроопределяща за областта. Делът на индустрията в БДС спрямо характерното за страната е много по-висок. Селското стопанство има много малък принос. През тригодишния период 2009-2011 година се наблюдава лек ръст на брутната добавена стойност от селско стопанското производство, нарастване на БДС от индустрията с 34,5% и намаляване на тази от услугите с 3%. Тази тенденция очертаava и перспективите за развитие на областта.

Европейски съюз

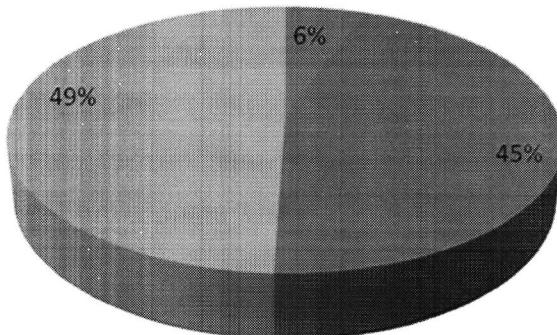
ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Разпределение на БДС по сектори за 2011 година (%)

■ Селско стопанство ■ Индустрия ■ Услуги

Разпределение на БДС по сектори за 2011 година (%)

Източник: Районите, областите и общините на България 2012 г.

Приносът на община Земен към икономиката на областта е предимно в сферата на индустрията, и по-конкретно леката промишленост. Малък принос има общината към развитието на земеделието. Има перспективи за устойчиво развитие на туризма и за нарастване на значението на третичния сектор в общината.

Икономиката на общината се е разгърнала в предимно микропредприятия до 9 заети. Средните нетни приходи от дейността на фирмите в общината са по-високи единствено от тези на община Ковачевци. Разликите между общините в област Перник е голяма, което е признак за големите диспаритети между развитието на различните териториални единици. Община Земен се очертава като една от по-слабо развитите общини в областта. За тригодишния период 2009-2011 година, когато ефектите от икономическата криза бяха най-силно осезаеми, спадът на приходите не е драстичен. През 2011 година се наблюдава повишаване на нетните приходи на предприятиета. Задържането на тази тенденция и по-нататъшен принос ще бъде признак за излизане от кризата.

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период”, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Поради значителното свиване на пазара, фирмите ограничават инвестициите в дълготрайни материални активи с цел ограничаване на разходите. Това повлиява върху качеството на продукцията и производителността на труда, както и върху конкурентоспособността на местните фирми и намирането на пазари за реализиране на продукцията. По отношение съотношението на разходите по ДМА спрямо нетните приходи от продажби за 2011 г. община Земен има показатели по-високи от средните за страната.

Икономиката на общината се намира в силен застой и е необходимо привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството, за да се стимулира икономиката на общината. Като част от трансграничният район пред общината излизат възможности за сътрудничество и развитие, които биха могли да привлекат инвестиции. Сравнително предимство на общината са ресурсите за развитие на туризъм, с които тя предполага, но от ключово значение е тяхното устойчиво развиване и популяризиране. Друг голям проблем, който засяга пряко икономиката на общината е силното обезлюдяване на населените места, която тенденция е продължителна и задълбочаваща се.

2.2. *Анализ на икономиката по отрасли*

Икономиката на общината е насочена предимно към леката промишленост.

Селското стопанство има по-малко значение за икономиката на община Земен.

2.2.1. *Селско стопанство*

В община Земен условията за развитие на селско стопанство са по-благоприятни за развитие на животновъдството и са подходящи за отглеждането на някои култури. Пресеченият релеф и тежките по механичен състав почви представляват пречка пред развитието на селското стопанство. Благоприятни са условията за отглеждане на овошки, лозя и картофи. Няма условия, обаче, за развитие на интензивно земеделие.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Селското стопанство в общината не би могло да се превърне в основен двигател на икономиката на общината, но наличните в общината потенциали биха могли да се оползотворят в целенасочено развитие на подходящи за общината видове.

Площта на територията в общината, предназначена за нуждите на селското стопанство е 98914,705 дка, която е разпределена в общо 27 018 имота.

No	Вид на територия.	по Имоти бр.	Площ в дка	Площ %
1 .	За нуждите на селското стопанство	27018	98914.	40.046
2 .	За нуждите на горското стопанство	8033	133425.	54.017
3 .	населени места	625	10343.	4.188
4 .	водни течения, и водни площи	239	2668.	1.080
5 .	лодив на полезни изкопаеми	36	388. 026	0.157
6 .	За нуждите на транспорта	154	1264.	0.512
ВСИЧКО		36105	247005.	100.000

Баланс по видове територии по предназначение (справка към 2014 г., Източник ОСЗ, гр. Земен)

Територията, предназначена за нуждите на селското стопанство представлява 40% от територията на общината.

Земеделската земя на територията на общината е 97524 дка, което представлява 0,8% от земеделската земя на областта.¹ Обработваемата площ е 55 833 дка, което представлява 57% от земеделската земя в общината. Поливни площи в общината няма.

По начин на трайно ползване балансът на територията сочи, че земите, определени за ниви в общината са с площ 35 050, или 14% от територията, като са разпределени в 14705 имота.²

Стопанствата са дребни, разпокъсани и малко на брой. Кооперациите са малко, селското стопанство се движи основно от арендатори и самостоятелни земеделски производители.

¹ Източник: Районите, областите и общините на България 2012 г., данни към 2000 година.

² Източник: ОСЗ на гр. Земен

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период“, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Растениевъдството е представено от зърнени и технически култури – пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед, отглеждат се зеленчуци – домати, краставици, пипер, картофи и плодове – ябълки, круши, череши, ягоди.

По предназначение, за зеленчукови култури са отредени 165 имота с площ 120 дка, за трайни насаждения – над 100 дка.

Животновъдството е развито в малки частни стопанства, като се отглеждат предимно крави и овце. Животновъдството представя възможности за развитие, като пример за това е местната фирма „Вамид 2002“ ООД. Това е модерна европейска мандра, нова овцеферма в Земен и кравеферма. Фирмата затваря цикъла на производството – от фуража, през отглеждането на животните, добива и преработка на млякото, до собствена магазинна мрежа, като се развива и в областта на биопроизводството.

По предназначение, за овцеферми са отредени 9 имота с площ 40 дка, за птицеферма – 1 с площ половин дка.

Сформирана е Местна Инициативна Група „МИГ Радомир-Ковачевци-Земен“, като членове на Сдружението са 21 физически лица , представители на гражданския сектор, бизнеса и публичната власт. Стратегията за местно развитие на МИГ „Радомир-Ковачевци-Земен“ е одобрена за финансиране с договор от 2012 година.

Перспектива има биопроизводството на територията на общината, предпоставки за което са чистата и запазена околната среда. Съчетаването на земеделието и туризма също е възможност, която може да създаде работни места и да генерира приходи в общината.

Горското стопанство е също важен ресурс за общината. Планинския и полу-планински район, в който тя е разположена предполага наличието на горски ресурси, които могат да се използват за дърводобив, развитие на ловен туризъм, отдих и спорт. Преобладават горите с издънков произход, разстроена структура и нисокачествена продуктивност. Около 20 – 22% от горския фонд се залесява, но горите се използват основно за дърводобив, за огрев и целулоза. Горските екосистеми в Община Земен се стопанисват от ДЛ Земен.

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период“, в изпълнение на Договор № 13-13-170 / 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Територията, предназначена за нуждите на горското стопанство представлява 54% от територията на общината или 133425.703 дка, като е разпределена в 8033 имота.

Събирането и обработката на диви плодове, гъби и билки, както и пчеларството имат неразвит потенциал. В Земен има временни изкупвателни пунктове. Пчеларството е много перспективно, но са необходими инициативи за осигуряване на адекватни пазари на продукцията.

3.1.2. Преработваща промишленост

Преработващата промишленост на територията на общината е представена от производство на вар и варови разтвори, каменно-трошечни материали, огнеупорна глина, строителни материали. Тези производства са базирани на наличните в общината нерудните полезни изкопаеми, а именно варовици, глина, хума, бигор и пр. По поречието на р.Струма и р.Треклянска се намират големи количества глина, които са подходящи за производство на тухли, керемиди и т.н.

Според Стратегията за местно развитие на МИГ на общините Радомир-Ковачевци-Земен, работещите фирми на територията на община Земен са 70.

Представител на местния бизнес е фирмата „Кариери и Вародобив – АД“. Фирмата има концесия за експлоатация на подземни богатства и варовици от находище „Земен“, участък „Турско усое“ с концесионна площ 186 025 кв. м. Произвежда се негасена вар, инертни материали, бетон и бетонови елементи. Продуктите се използват за пътно строителство, жилищни сгради, индустриски обекти и други инфраструктурни обекти.³ Фирмата осигурява 75 постоянни работни места. Добивът на вар за строителството е традиционен поминък за общината.

ЕТ "ЕМ - СТРОЙ" разполага с варово стопанство, произвежда и пакетира варови разтвори, занимава се и с извършване на строително-ремонтни дейности - изграждане на жилищни сгради, както и с търговия на строителни материали.

³ http://www.coal-bg.com/var_bg.swf

Този документ е създаден в рамките на проект „По-добро управление, чрез ефективни политики за община Земен през следващия програмен период“, в изпълнение на Договор № 13-13-170/ 24.10.2013г., финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

,, ВЕС-Строй“ ЕООД работи по поддържане и почистване на общинската пътна мрежа.

Добивната промишленост е представена и от добив на глина. Находището се намира в района на с. Жабляно, като се добиват керамични и огнеупорни глини. Фирмата която извършва дейността е „Жабляно АД“ .

Леката промишленост е представена от фирма „Спортпром шус“ ЕООД. Работи от 2004 г. с екип от около 100 работници и специалисти. Годишно се произвежда около 700 хил. чифта чехли за износ в Италия.

,,Елпром ИЕП“ АД, произвежда основно електроизолационни материали и електротехнически изделия от стъклени влакна. Фирмата се помещава и се стопанисва от „Елпром ИЕП“ АД, град София.

Фирмите са предимно микропредприятия в сферите на услугите. Необходима е диверсификация на икономиката и насърчаване на предприемачеството.